

پرتویی از زیبایی‌های نهضت حسینی علیه السلام

احمد شفیعی

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه، به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمام بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد. «جامعة المصطفیٰ علیه السلام العالمية» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمّدی علیه السلام «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ علیه السلام» را تأسیس کرده است. در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس‌گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ علیه السلام

فهرست

- پیش‌گفتار ۱۵
- مقدمه ۱۷
۱. مفاهیم و کلیات بحث و از تولد تا خروج از مدینه ۲۱
- مفاهیم و کلیات بحث ۲۱
۱. مفهوم‌شناسی زیبایی ۲۱
۲. معنای زیبایی از منظر فیلسوفان و هنرمندان ۲۳
۳. تجربه زیباشناختی ۲۳
۴. ادراک زیبایی ۲۴
۵. نگاه معنوی به مفهوم زیبایی ۲۴
۶. زیبایی عقلانی (جمال والا) ۲۵
۷. مفهوم‌شناسی نهضت ۲۶
۸. نهضت یا شورش ۲۷
۹. چگونگی تحلیل کیفی داده‌ها به روش داده - بنیاد (GT) ۲۹
- از تولد تا خروج از مدینه ۳۰
۱. نور وجودی امام حسین علیه السلام ۳۰
۲. تعبیر خواب أم الفضل توسط رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم ۳۲
۳. تولد زیبا ۳۲
۴. نزول آیه بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به مناسبت تولد امام حسین علیه السلام ۳۳
۵. نام‌گذاری زیبا برای امام حسین علیه السلام ۳۳
۶. زیبایی و دل‌زبایی نام و یاد امام حسین علیه السلام ۳۴

۳۵. زیبایی کُنیه _____
۳۶. طهارت ذاتی و نظافت ظاهری حین تولد _____
۳۷. بخشوده شدن فطرس، به برکت تماس با قنداقه حسین بن علی علیه السلام _____
۳۸. وظیفه سلام‌رسانی به امام علیه السلام _____
۳۹. آثار زیبای سلام کردن به سالار شهیدان _____
۴۲. برتری امامان بر فرشتگان _____
۴۲. الف) عصمت فرشتگان _____
۴۳. ب) ترک اولی _____
۴۳. ۱۳. علاقه شگفت‌انگیز رسول‌الله صلی الله علیه و آله به امام حسین علیه السلام _____
۴۴. ۱۴. حسین علیه السلام و دوستدارانش در بهشت‌اند _____
۴۵. ۱۵. آقای جوانان اهل بهشت _____
۴۶. ۱۶. مرد شامی و امام حسین علیه السلام _____
۵۱. ۲. از مدینه تا مکه _____
۵۱. گریز تاریخی به زمینه‌های نهضت _____
۵۳. عوامل پیدایش نهضت امام حسین علیه السلام _____
۵۴. معرفی اجمالی طایفه «بنی‌امیه» _____
۵۶. ضدیت طایفه خبیثه ابوسفیان با اسلام _____
۵۷. نفوذ اُمویان در دستگاه خلافت اسلامی _____
۵۸. بدعت‌ستیزی زیبا در نهضت حسینی علیه السلام _____
۵۹. نفوذ سرجون بن منصور نصرانی در دربار اُموی _____
۶۱. اعمال خلاف شرع معاویه _____
۶۱. ماجرای صلح امام حسن علیه السلام با معاویه _____
۶۴. اطاعت زیبای امام حسین علیه السلام از پیمان صلح امام حسن علیه السلام _____
۶۴. فاجعه ولیعهدی یزید _____
۶۵. فرمان یزید به ابن‌زیاد در مورد امام حسین علیه السلام _____
۶۶. گرایش یزید به مسیحیت تحریف‌شده _____
۶۷. چرا امام حسین با یزید بیعت نکرد؟ _____
۶۹. خطابه شجاعانه منا یا دیباچه نهضت حسینی علیه السلام _____

- مرگ معاویه و شروع زمامداری نامشروع فرزندش یزید ۷۸
- جنایات بی سابقه و هولناک یزید در سه سال و اندی خلافت ۷۹
۳. از مکه تا کربلا ۸۹
- واکنش امام حسین علیه السلام به بیعت با یزید ۸۹
- خروج از مکه برای حفظ حرمت خانه خدا (وقت شناسی و فرصت سنجی زیبا) ۹۲
- خطبه امام علیه السلام هنگام خروج از مکه ۹۳
- دعوت کوفیان از امام حسین علیه السلام ۹۴
- لبیک به دعوت کوفیان ۹۶
- پاسخ به شبهه ای در خصوص شیعه بودن کوفیان دعوت کننده ۹۷
- اصطلاح شیعه و تشیع ۹۸
- اراده اصلاح امت اسلام ۱۰۰
- اصلاح چیست؟ ۱۰۱
- فساد امت، خروج از مدار امیرالمؤمنین علیه السلام ۱۰۴
- درگیری سیدالشهدا علیه السلام با محور فساد ۱۰۵
- امربه معروف و نهی ازمنکر باعث دلگرمی مؤمنان و خواری دشمنان ۱۰۶
- سیراب کردن لشکر حر و اسبان آنها ۱۰۶
- علاقه نداشتن امام حسین علیه السلام به آغاز جنگ ۱۰۷
۴. زیبایی های نهضت در کربلا و عاشورای حسینی علیه السلام ۱۲۵
- پیش بینی رسیدن امارت ری به عمر بن سعد ۱۲۶
- توجهات القاشده به کوفیان برای مقابله با نهضت حسینی علیه السلام ۱۲۸
- منطق امام حسین علیه السلام برای رد تبلیغات مسموم بنی امیه ۱۲۸
- تقوا معیاری برای تشخیص حق از باطل ۱۲۹
- محبت امام علیه السلام به یاران باوفایش ۱۳۰
- امام حسین علیه السلام در کربلا ۱۳۲
- توقف اسب های امام حسین علیه السلام از حرکت ۱۳۲
- عشق به نماز، تلاوت قرآن، دعا و استغفار ۱۳۳
- لذت عبادت و دعا ۱۳۵

- ۱۳۷ _____ راز مهلت خواستن امام حسین علیه السلام
- ۱۳۸ _____ افتادن افراد دشمن به آتش نفرین امام علیه السلام در خندق کربلا
- ۱۴۰ _____ دست رد پرچم‌دار عاشورا به سینه شمر ملعون
- ۱۴۱ _____ سفارش امام حسین علیه السلام به خواهرش زینب علیها السلام در شب عاشورا
- ۱۴۳ _____ زیباترین یاران تاریخ
- ۱۴۴ _____ اظهارات زیبا و ماندگار یاران عاشورایی
- ۱۴۵ _____ أُخْلِی مِنَ الْعَسَلِ (تعبیر شهادت، به شیرین‌تر از عسل)
- ۱۴۷ _____ نشان دادن منزل‌های بهشتی به یاران در شب عاشورا
- ۱۴۹ _____ نقش حماسی زنان در شب عاشورا
- ۱۵۰ _____ رؤیای صادقه امام حسین علیه السلام در سحرگاه عاشورا
- ۱۵۰ _____ نیایش زیبای امام حسین علیه السلام در صبح عاشورا
- ۱۵۱ _____ خطبه زیبای امام حسین علیه السلام در صبح عاشورا
- ۱۵۲ _____ خطبه‌ای دیگر در صبح عاشورا
- ۱۵۴ _____ دعوت اصحاب به صبر و پایداری
- ۱۵۴ _____ استدلال امام حسین علیه السلام قبل از آغاز جنگ با کوفیان در کربلا
- ۱۵۸ _____ رمز زیبای «هَلْ مِنْ نَاصِرٍ يُنْصِرُنِي؟»
- ۱۵۹ _____ اوج زیبایی نهضت امام حسین علیه السلام در اقامه نماز ظهر عاشورا
- ۱۶۰ _____ درخواست توقف جنگ برای اقامه نماز
- ۱۶۲ _____ سخن امام حسین علیه السلام با شمر
- ۱۶۳ _____ استفاده امام علیه السلام از قدرت منطق به منظور اتمام حجت برای کوفیان
- ۱۶۵ _____ جدا شدن تعدادی از لشکریان عمرسعد و پیوستن به امام حسین علیه السلام
- ۱۶۶ _____ امام حسین علیه السلام در جنگ با سپاه عمرسعد همه را نمی‌کشت
- ۱۶۶ _____ جوانمردی امام حسین علیه السلام در میدان نبرد
- ۱۶۷ _____ خطبه شگفت‌انگیز امام حسین علیه السلام برای یارانش قبل از شهادتش
- ۱۷۰ _____ نیایش زیبای امام حسین علیه السلام قبل از شهادتش
- ۱۷۱ _____ اگر دین ندارید، در دنیای خود آزاده باشید
- ۱۷۲ _____ آمدن نوشته آسمانی برای امام حسین علیه السلام
- ۱۷۲ _____ یاری فرشتگان

- نوشاندن شربت بهشتی به امام حسین علیه السلام در کربلا ۱۷۳
- یاری امام حسین علیه السلام توسط جتیان ۱۷۴
- رشادت و پایمردی سلحشوران کربلا ۱۷۴
- شخصیت زیبا و دلاوری های ماندگار حضرت عباس علیه السلام ۱۷۴
- اوج وفاداری پرچم دار کربلا بعد از رسیدن به آب فرات ۱۷۷
- نظر مستشرق آلمانی در مورد مبارزه حضرت عباس علیه السلام در کربلا ۱۷۸
- به میدان رفتن شبیه ترین کس به پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم ۱۸۰
- نوشیدن شراب طهور بهشتی توسط حضرت علی اکبر علیه السلام در روز عاشورا ۱۸۱
- ترنم سرخ طوبی در روز زیبای عاشورا ۱۸۲
- مقام تسلیم و رضا در برابر خداوند ۱۸۵
- درخشندگی رخسار زیبای امام حسین علیه السلام حین شهادت ۱۸۶
- وداع امام حسین علیه السلام و استقبال عاشقانه از شهادت ۱۸۸
- قربانی زیبا ۱۸۹
- طلب بلا توسط سالکین الی الله ۱۹۰
- زیبایی های عاشورا ۱۹۱
۱. تجلی کمال آدم ۱۹۲
۲. تجلی ادب ۱۹۲
۳. تجلی رضای الهی ۱۹۲
۴. تجلی بوی خوش همراهی با حسین علیه السلام فاطمه ۱۹۳
۵. تجلی وفا ۱۹۴
- واکنش زمین و آسمان به شهادت امام حسین علیه السلام ۱۹۵
- سیدالشهدا علیه السلام، فناء فی الله ۱۹۵
- حفظ جان امام سجاد علیه السلام توسط حضرت زینب علیه السلام ۱۹۶
۵. از کربلا تا کوفه و شام؛ (زیبایی های نهضت حسینی علیه السلام بعد از عاشورا) ۲۳۵
- قرآن خواندن سر مقدس امام حسین علیه السلام بر سر نیزه ۲۳۵
- زیباترین پیام رسان نهضت حسینی علیه السلام ۲۳۶
- ترک نشدن نماز شب زینب کبری علیه السلام در شب یازدهم محرم ۲۳۷
- اخلاص حسینی علیه السلام؛ زیباترین تابلوی قیام ۲۳۷

۲۳۸. آشکارتر شدن عزت امام حسین علیه السلام _____
۲۳۹. اُمت بودن امام حسین علیه السلام _____
۲۴۰. اهداف زیبای نهضت عاشورا _____
۲۴۱. روشن کردن چراغ هدایت در تاریخ _____
۲۴۱. ابعاد نهضت زیبای حسینی علیه السلام _____
۲۴۳. ملکوت زیبای کربلا، عرفان اصیل شیعه _____
۲۴۴. عاشورا جهاد واقعی و همه جانبه _____
۲۴۴. عاشورا صحنه جنگ تمام عیار همه حق در برابر همه باطل _____
۲۴۵. شهادت، پیروزی واقعی _____
۲۴۹. اسب امام حسین علیه السلام در کربلا چه کرد؟ _____
۲۵۰. بارش خون از آسمان بعد از شهادت امام حسین علیه السلام _____
۲۵۳. نقش توفیق و امداد الهی در زیبایی عاشورا _____
۲۵۵. وفای خدای متعال، فوق وفای سیدالشهدا علیه السلام و زیباتر از آن _____
۲۵۷. اهداف سیدالشهدا علیه السلام و پاداش خدای متعال به او _____
۲۶۲. خوش سیماترین افراد _____
۲۶۳. هیبت و شکوه زیبای امام حسین علیه السلام _____
۲۶۳. معرفت و محبت زیبای فطری انسان‌ها به امام حسین علیه السلام _____
۲۶۴. سخن گفتن سر مبارک امام حسین علیه السلام با راهب مسیحی _____
۲۶۷. نقش زنان در نهضت حسینی علیه السلام _____
۱. حضرت زینب کبری علیه السلام، پیام‌آور بزرگ نهضت حسینی علیه السلام _____
۲. بی‌تابی نکردن حضرت زینب علیه السلام بعد از شهادت فرزندان _____
۳. روابط شدید عاطفی بین حضرت زینب علیه السلام و برادرش امام حسین علیه السلام _____
۴. خطبه زیبا و شجاعانه حضرت زینب علیه السلام در کوفه _____
۵. متن خطبه کوبنده و محکوم‌کننده عقیده العرب در کوفه _____
۶. وجود برجستگی درخشانی چون افق، در چشمان مقدس او _____
۷. تحلیل برخی فرازهای خطبه _____
۸. خصال والا و نیکوی حسینی علیه السلام _____
۹. حضرت زینب علیه السلام در مجلس ابن زیاد _____

۱۰. نقش دیگر زنان در نهضت حسینی علیه السلام ۲۹۵
۱۱. رباب، همسر امام حسین علیه السلام ۲۹۶
۱۲. سکینه علیها السلام، دختر امام حسین علیه السلام ۲۹۷
۱۳. حضرت رقیه علیها السلام، دختر امام حسین علیه السلام ۲۹۸
۱۴. تاسی زیبای حضرت رقیه علیها السلام به پدر ۲۹۹
۱۵. همسر علی بن مظاهر ۳۰۰
۱۶. اُم وَهَب ۳۰۱
۱۷. تنها شهید زن در کربلا ۳۰۳
۱۸. اُم خلف ۳۰۳
۱۹. اُم عمرو بن جنادة ۳۰۳
- رُخدادهای بعد از واقعه عاشورا ۳۰۴
۱. سر امام حسین علیه السلام در تنور منزل خولی ۳۰۴
۲. شهادت عبدالله بن عقیف بعد از اعتراض به ابن زیاد ۳۰۵
۳. متوقف شدن نیزه حامل سر امام حسین علیه السلام در راه شام ۳۰۶
۴. ناکامی تلخ عمر سعد بعد از واقعه عاشورا ۳۰۸
۶. زیبایی‌های نهضت حسینی علیه السلام در شام ۳۲۷
- ورود کاروان اُسرا به شام ۳۲۷
- منتشر شدن بوی عطر از سر امام حسین علیه السلام ۳۲۸
- تاریخ‌سازی حماسی توسط اُسرای کربلا ۳۲۹
- اذان بگو تا بدانی و خوب بفهمی که پیروز کیست! ۳۳۱
- خطبه شجاعانه حضرت زینب علیها السلام در مجلس یزید (لعنة الله عليه) ۳۳۲
- کفر آشکار یزید ۳۳۳
- خطبه زیبای امام سجاد علیه السلام در مجلس یزید ۳۳۸
- تغییر رفتار یزید با اهل بیت علیهم السلام ۳۴۲
- یاری امام سجاد علیه السلام توسط فرشتگان الهی در تدفین سیدالشهدا علیه السلام ۳۴۳
- لزوم مدیریت نَفَس و کنترل آن ۳۴۴
۷. تداوم نهضت زیبای حسینی علیه السلام در ظرف زمان ۳۵۵
- قیام‌های توابین و مختار ثقفی ۳۵۶

- ۳۵۸ به کیفر رسیدن جنایت کاران عاشورا
- ۳۵۸ هلاکت ابن زیاد ملعون
- ۳۵۹ نحوه انتقام از جانیان کربلا
- ۳۶۰ تحقق نفرین امام سجاد علیه السلام درباره حرمه
- ۳۶۱ انتقام از قاتل اباالفضل علیه السلام
- ۳۶۱ انتقام از قاتل سیدالشهدا علیه السلام
- ۳۶۳ ستایش زیبای امام حسین علیه السلام در زیارت ناحیه مقدسه
- ۳۶۵ حزن دوست داشتنی و زیبا
- ۳۶۶ عزاداری برای امام حسین علیه السلام
- ۳۶۸ صفات و خصوصیات مجالس عزاداری امام حسین علیه السلام
- ۳۶۹ تأیید عزاداری ایرانی ها توسط امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف
- ۳۶۹ ثواب گریه بر مصیبت امام حسین علیه السلام و لعن بر قاتلان او
- ۳۷۴ روضه امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف برای جدش سیدالشهدا علیه السلام
- ۳۷۶ زیبایی زیارت آن حضرت
- ۳۷۸ زیارت عاشورا را هیچ وقت و به هیچ عنوان فراموش مکن
- ۳۷۹ زیارت حسین بن علی علیه السلام برابر با زیارت خدا در عرش
- ۳۸۱ ثواب دو هزار جهاد و حج و عمره برای زائر امام حسین علیه السلام
- ۳۸۲ اربعین حسینی علیه السلام
- ۳۸۵ سلامی به شیرینی لبخند امام حسین علیه السلام
- ۳۸۶ عنایت امام حسین علیه السلام به امیرکبیر
- ۳۸۷ حرکت های اصلاحی شیعی در صد سال اخیر
- ۳۸۹ تداوم خط نهضت حسینی علیه السلام در تاریخ و ایران
- ۳۹۰ نهضت انقلاب اسلامی ایران
- ۳۹۱ ماهیت نهضت انقلاب اسلامی ایران
- ۳۹۳ الگوگیری امام خمینی رهبر از نهضت حسینی علیه السلام در انقلاب اسلامی
- ۳۹۸ دلایل مربوط به لزوم تشکیل حکومت اسلامی
- ۳۹۸ ۱. دلیل اعتقادی
- ۳۹۹ ۲. دلیل عقلی

۳. دلیل نقلی ۳۹۹
- الگوگیری امام خامنه‌ای (حفظه‌الله) از نهضت حسینی علیه السلام در هدایت کشتی انقلاب اسلامی ۴۰۰
۱. اسلام؛ عزیزتر از جان حسین بن علی علیه السلام ۴۰۰
۲. شناخت شخصیت حسین بن علی علیه السلام ۴۰۱
۳. تقابل دوگانه جدید «اسلام و استکبار»؛ پدیده برجسته جهان معاصر ۴۰۱
۴. ایستادگی روزافزون در برابر قلدران و زورگویان و مستکبران جهان ۴۰۲
۵. اقتدار انقلاب اسلامی و تغییر چالش‌ها و شکست مستکبران ۴۰۳
- شهید از ملائکه هم بالاتر است ۴۰۳
- الگوگیری شهدای انقلاب اسلامی، جنگ تحمیلی و جبهه مقاومت از سیدالشهدا علیه السلام ۴۰۴
- کربلاها را ادامه خواهیم داد ۴۰۷
- رمز «شهادت» از منظر سیدالشهدای جبهه مقاومت ۴۰۹
- مرگ شیعیان، شهادت است! ۴۱۱
- سرّ دلبران، در حدیث دیگران (نهضت امام حسین علیه السلام از زبان پیروان سایر ادیان و مذاهب) ۴۱۱
- تأثیرات نهضت حسینی علیه السلام در هندوستان ۴۱۸
- امام حسین علیه السلام نزد مسیحیان ۴۱۹
- تحلیل داده‌بنیاد درباره عبارات متفکران غیرمسلمان در خصوص امام حسین علیه السلام ۴۲۰
- مقاومت مقدس و زیبا در برابر ظلم و ستم ۴۳۲
- شباهت‌ها و تفاوت‌های عیسی بن مریم علیه السلام با امام حسین علیه السلام ۴۳۵
- منظومه فکری تشیع ۴۳۶
- جلوگیری از تحریف عاشورا ۴۳۷
- هدف عاشورا اصلاح امت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۴۳۸
- اصلاح حقیقی، حرکت بر مدار ولی خدا ۴۳۸
- تقسیم‌بندی عمل به سه سطح ارتکاب، اشاعه و اقامه ۴۳۸
- اقامه منکر، مهم‌ترین سطح منکر ۴۳۹
- محور حقیقی معروف و منکر ۴۴۰
- درگیری سیدالشهدا علیه السلام با اقامه‌کنندگان منکر ۴۴۱
۸. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۴۵۹
- انواع چهره‌ها و افعال زشت و زیبا در واقعه کربلا ۴۵۹

- ۴۶۳ _____ آسرار زیبایی نهضت حسینی علیه السلام
- ۴۶۴ _____ یقین زیبا، جهت دهنده مقاومت عاشورایی
- ۴۶۵ _____ هزینه دادن در راه اسلام
- ۴۶۵ _____ گستره عاشورا
- ۴۶۶ _____ ما هم در کربلا حضور داشتیم
- ۴۶۷ _____ زندگی حسینی
- ۴۶۷ _____ پیامدهای خطرناک ترک امر به معروف و نهی از منکر در جامعه
- ۵۱۵ _____ کتابنامه

پیش‌گفتار

از دیرباز، علمای بزرگوار شیعه و دانشمندانی از اهل سنت و حتی نویسندگانی از دیگر ملل و ادیان، درباره شخصیت و قیام الهی حضرت سیدالشهدا علیه السلام سخن‌ها گفته و صدها کتاب و مقاله نوشته‌اند. هرچند بیشتر آنها نکات زیبا و ارزنده‌ای دربردارد، همه آنها بیان‌گر ابعاد بسیار کوچکی از جلال و جمال آن حضرت و نهضت تاریخی اوست.

به راستی به جز معصومین علیهم السلام، کدامین بیان و قلم می‌تواند سیمای زیبای نهضت حسینی علیه السلام را که شعاع جلال کبریایی و جلوه جمیل الهی است، ترسیم کند! از آنجاکه هیچ اثری خالی از قصور و اشتباه نمی‌تواند باشد، دست یاری خود را به سوی خوانندگان محترم این کتاب برای اصلاح، تکمیل یا بازنگری در چاپ‌های آتی می‌گشایم. بر خود فرض می‌دانم بعد از شکر و سپاس‌گزاری از درگاه باری تعالی و ابراز ارادت به ساحت امام عصر علیه السلام، که این نوشتار را به ساحت مقدس آن پیشوای بزرگ عالم تقدیم می‌دارم، از همه عزیزانی که در مراحل تهیه و انتشار کتاب حاضر، به نوبه خود در مشورت‌دهی علمی و معرفی منابع و فصل‌بندی مطالب یاری رساندند؛ به ویژه جناب آقای دکتر محمدرضا پوراسدی که حق استادی بر گردنم دارند، راهنمایی‌ها و مشورت‌های دوست عزیزم حجت‌الاسلام والمسلمین آقای مهدی شاه‌حمزه، امانت دادن برخی کتب توسط برادر عزیزم آقای حمید کلاتی و دیگر حمایت‌های خانواده عزیزم که در ایام پژوهش کمتر در خدمتشان بودم، تشکر و قدردانی کنم.

همچنین لازم می‌دانم از مدیریت و دست‌اندرکاران انتشارات دانشگاه جامعه المصطفی صلوات الله علیهم

و از زحمات هماهنگی حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی معصومی و برادر گرامی ام
جناب آقای محمد شکری و پیگیری و مساعدت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای
مصطفی نوبخت، کمال تشکر و قدردانی را داشته باشم که با نظارت و زحمات و دقت خود
در انتشار این اثر، حقیر را راهنمایی و مورد عنایت قرار دادند.

محمد رضا شفیعی